

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Zalecenie dotyczące zalecenia Rady w sprawie polityki gospodarczej w strefie euro”

[COM(2019) 652 final]

(2020/C 120/02)

Sprawozdawca: **Petr ZAHRADNÍK**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 6.2.2020
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej
Data przyjęcia przez sekcję	4.2.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	19.2.2020
Sesja plenarna nr	550
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	129/10/17

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES z uwagą obserwuje spowalnianie tempa wzrostu gospodarczego w strefie euro i stopniowe hamowanie procesu obniżania się stopy bezrobocia, czemu towarzyszy nadal częstsze występowanie czynników ryzyka wpływających na wyniki gospodarcze.

1.2. Niemniej jednak EKES za zasadniczy element przyszłego paradygmatu gospodarczego UE i strefy euro uznaje treść Europejskiego Zielonego Ładu. Może on stanowić początek gruntownych zmian i punkt zwrotny. Dużo będzie zależało od sposobu podejścia do tych przemian. Powodzenie realizacji Zielonego Ładu może oznaczać dla Europy wejście na wyższy poziom jakości pod względem gospodarczym i społecznym; jednak niepowodzenie tych działań może być śmiertelnym zagrożeniem dla integralności UE.

1.3. Parametrem rozwoju gospodarczego istotnym zarówno z tradycyjnego punktu widzenia, jak i z punktu widzenia nowych elementów zawartych w Europejskim Zielonym Ładzie są utrzymujące się różnice terytorialne i podziały w UE, istniejące pomimo stosunkowo udanych procesów konwergencji w ostatnich latach.

1.4. Ze względu na potrzebę wnoszenia wkładu w proces konwergencji i przyspieszenia go EKES zgadza się z tezą, że Zielony Ład dla Europy może stanowić platformę promowania wspólnej europejskiej wartości dodanej.

1.5. EKES stwierdza, że choć nadal występują zjawiska mogące nieść ze sobą zagrożenia, w szczególności w niektórych państwach członkowskich, odnotowano poprawę stanu, stabilności i funkcjonowania sektora finansowego w strefie euro.

1.6. EKES jest przekonany, że reformy strukturalne oraz inwestycje związane z wdrożeniem Europejskiego Zielonego Ładu mogą w znacznym stopniu przyczynić się do dobrobytu gospodarczego strefy euro, w tym tych państw członkowskich, których potencjał wzrostu jest obecnie poniżej średniej. Może to wesprzeć proces konwergencji w strefie euro i całej UE.

1.7. EKES usilnie zwraca uwagę, że osiągnięcie celów Europejskiego Zielonego Ładu będzie wymagało znacznych zasobów finansowych, które nie zostały jeszcze w pełni zapewnione. Ze szczególnym zaniepokojeniem przyjmuje niewystarczające finansowanie zaproponowane dla Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i mechanizmu sprawiedliwej transformacji. Dodaje, że w tym celu niezbędne będzie zaangażowanie w ten proces dalszych krajowych zasobów publicznych i prywatnych oraz stworzenie odpowiednich warunków do ich przydzielania na realizację celów Zielonego Ładu.

1.8. EKES podkreśla potrzebę prowadzenia w nadchodzącym okresie ostrożnie ofensywnej polityki fiskalnej, zwłaszcza ze względu na oczekiwane spowolnienie gospodarcze, a przy tym dbania o wyważone połączenie polityki gospodarczej i filarów, na których opiera się UGW. Przyjęcie złotej reguły budżetowej w odniesieniu do inwestycji publicznych pomogłoby osiągnąć te cele.

1.9. EKES zaleca położenie większego nacisku na dostosowanie systemu podatkowego do przyszłych potrzeb, zarówno z punktu widzenia nakierowania zachowania konsumentów i producentów na działania bardziej przyjazne dla środowiska, jak i w celu zapewnienia sprawiedliwych zasad opodatkowania, tak by nie pogłębiać różnic w poziomie dochodów i majątku, a także zapobiegać oszustwom podatkowych, uchylaniu się od opodatkowania i unikaniu obowiązków wyznaczonych normami prawnymi.

1.10. EKES zwraca uwagę na potrzebę pogodzenia ze sobą rozwoju innowacji finansowych i stanowienia przepisów dotyczących nadzoru nad rynkami finansowymi i ich regulacji w kontekście dynamicznej ekspansji nowych rodzajów platform finansowych. Komitet zwraca też uwagę na duże znaczenie zapewnienia stabilności rynku finansowego. Przy tym ponownie wskazuje na opóźnienia we wdrażaniu pozostałych elementów bazowych niezbędnych do urzeczywistnienia unii finansowej.

2. Kontekst

2.1. Tempo wzrostu gospodarczego strefy euro spada, bezrobocie przestaje maleć, a inflacja, choć nieznacznie wzrasta, utrzymuje się na niskim poziomie, poniżej celu inflacyjnego.

2.2. Prognozy na 2020 r. mówią o częstszym występowaniu czynników ryzyka i wynikającej z tego niepewności. Zagrożenia te mogą się przynieść dłuższy okres słabego wzrostu, niskiej inflacji, niskiego wzrostu płac i rosnących nierówności w dochodach w nadchodzących latach, o ile nie dojdzie do wyraźnego ożywienia działalności inwestycyjnej, zwłaszcza w sektorach o wysokim poziomie produktywności, w których strefa euro i UE mogą konkurować w skali globalnej.

2.3. Pomimo dobrych warunków na rynku pracy płace realne w latach 2018 i 2019 rosły w powolnym umiarkowanym tempie, wynoszącym poniżej 1 %. Wzrost ten jest jednak nadal bardzo nierówny, a podział bogactwa jest nierównomierny. W wielu przypadkach doszło wręcz do pogłębienia się nierówności płacowych, a w niektórych krajach płace realne są niższe niż dziesięć lat temu. Przyczynia się to do nasilania się zjawiska ubogich pracujących, oznaczającego, że ludziom, mimo iż mają zatrudnienie, trudno jest uzyskać dochody pozwalające przekroczyć linię ubóstwa lub że są oni narażeni na wykluczenie społeczne. Wzrost płac realnych i ograniczanie ubóstwa są istotne dla podniesienia poziomu życia i konsumpcji prywatnej, co ma z kolei pozytywny wpływ na produkcję i wzrost gospodarczy.

2.4. Wysokie nadwyżki na rachunku obrotów bieżących zmniejszyły się, a różnica między państwami członkowskimi z deficytem i państwami z nadwyżką nieznacznie się zmniejszyła, głównie z powodu słabnącego popytu zewnętrznego. Jednak niektóre państwa członkowskie nadal posiadają nadmierne nadwyżki. Środki na rzecz inwestycji i wynagrodzeń, które zmniejszyłyby te nadwyżki, pomogłyby odwrócić słaby wzrost gospodarczy w strefie euro.

2.5. Całkowicie nowym elementem jest tu Europejski Zielony Ład, postrzegany jako szansa w dłuższym okresie, która już wkrótce może mieć wpływ na zrównoważony wzrost gospodarczy. W perspektywie krótko- i średnioterminowej Zielony Ład będzie wymagał ogromnych nakładów finansowych. Niemałe znaczenie będą zatem miały nowe proponowane instrumenty – plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

2.6. Problemem w zakresie rozwoju gospodarczego strefy euro nadal jest jego nierównomierność, wynikająca zarówno ze skali oddziaływania niedawnego kryzysu gospodarczego, jak i ze zróżnicowania problemów strukturalnych w gospodarkach poszczególnych państw członkowskich, które uniemożliwiają pełne wykorzystanie potencjału gospodarczego danych państw. Ta nierównomierność przynosi także poważne skutki społeczne, w szczególności utrzymujące się ubóstwo i wykluczenie społeczne. Chociaż problemy te dotyczą obecnie o ok. 5 mln osób mniej niż w 2012 r., EKES słusznie zastanawia się, czy w związku ze spodziewanym spowolnieniem gospodarczym nie zachodzi ryzyko ponownego pogorszenia sytuacji i czy UE i państwa członkowskie są obecnie lepiej przygotowane do stawienia czoła temu zagrożeniu.

2.7. Stan, stabilność i funkcjonowanie sektora finansowego w strefie euro od czasu kryzysu znacznie się poprawiły, ale wciąż, zwłaszcza w niektórych krajowych systemach finansowych, pojawiają się zjawiska niosące ze sobą ryzyko i nie do końca prawidłowe.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES zauważa, że strefa euro wciąż znajduje się w okresie wzrostu gospodarczego, który jednakże słabnie. Na obecnym etapie warto uświadomić sobie, że UGW opiera się na filarze walutowym i finansowym, filarze gospodarczym, filarze społecznym i filarze politycznym. Zgodnie ze swymi wcześniejszymi opiniami⁽¹⁾ EKES zaleca, by zadbać o wyważenie tych filarów UGW i równowagę między nimi; zaniedbanie tej kwestii i naruszenie równowagi mogłoby prowadzić do powstania niebezpiecznych różnic.

3.2. EKES jest zdania, że Europejski Zielony Ład może być jednak postrzegany jako podstawowy parametr realizacji niezbędnych reform strukturalnych i powiązanych z nimi inwestycji. Połączenie Europejskiego Zielonego Ładu i reform strukturalnych, przy poszanowaniu celów zrównoważonego rozwoju ONZ i zasad europejskiego filaru praw socjalnych, może znacznie poprawić warunki dla długoterminowego zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz wyeliminowania negatywnych środowiskowych i społecznych efektów zewnętrznych i niektórych innych przejawów niedoskonałości rynku.

3.3. EKES uważa, że te reformy są szczególnie ważne dla tych państw członkowskich, których potencjał wzrostu jest znacznie niższy od średniej w strefie euro. Solidne celowe inwestycje w sektory produkcji umożliwią im przezwycięzenie tej luki w nadchodzącym dziesięcioleciu.

3.4. EKES zdecydowanie podkreśla, by pamiętać o ostrzeżeniu, że bez odpowiednich wystarczająco dużych, a przy tym zrównoważonych inwestycji strefa euro będzie musiała liczyć się z ryzykiem wystąpienia dłuższego okresu niskiego potencjału wzrostu i niskiej produktywności, niskich płac, pogłębiających się nierówności i nieprzewidywalnej inflacji.

3.5. EKES zauważa, że w nadchodzącym okresie strefa euro będzie musiała wykazać się większą odpowiedzialnością i większą wrażliwością, jeśli chodzi o wpływ gospodarki na zmianę klimatu. Zakres i intensywność zmiany klimatu to obecnie jedno z najważniejszych globalnych zagrożeń systemowych, co więcej jest to zagrożenie, o którym wiemy i którego mamy świadomość.

3.6. EKES jest zdania, że rok 2020 bardzo prawdopodobnie może stać się momentem zwrotnym, kiedy dokona się zmiana paradygmatu gospodarczego, tak by kryteria środowiskowe zostały do niego włączone i stały się elementem decyzji rynkowych. Będzie to miało daleko idące konsekwencje jednoznacznie wykraczające poza horyzont 2020 r. Ten punkt zwrotny uznaje się za istotny nie tylko z punktu widzenia funkcjonowania systemu gospodarczego, lecz również z punktu widzenia oczekiwań co do wyników polityki gospodarczej. EKES ostrzega, że nieudane zarządzanie i kierowanie tą przełomową fazą może mieć destrukcyjny wpływ na cały projekt UE. Osiągnięcie porozumienia społecznego w tej kwestii ma zatem zasadnicze znaczenie; porozumienie to musi zaistnieć na różnych poziomach – na przykład między Komisją Europejską a państwami członkowskimi, między państwami członkowskimi odnośnie do potrzeby respektowania znacznych różnic terytorialnych, między interesami poszczególnych grup społeczeństwa obywatelskiego itd.

3.7. EKES postrzega w związku z tym Europejski Zielony Ład i kluczowe narzędzia służącego jego wdrożeniu, zwłaszcza plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy i Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, jako szansę stawienia czoła istniejącym wyzwaniom i potrzebom; realizacja Zielonego Ładu będzie ważnym sprawdzianem spójności interesów zarówno członków strefy euro, jak i całej UE. W tym względzie państwa członkowskie muszą nie tylko bronić swoich własnych potrzeb, lecz także szanować potrzeby innych członków i dążyć do wypracowania wspólnego stanowiska, które będzie korzystne dla wszystkich państw członkowskich. Należy zarazem uwzględnić również wpływ na poszczególne grupy społeczne, w tym zapewnić sprawiedliwy podział kosztów i korzyści polityki klimatycznej między państwami członkowskimi i w ich obrębie.

3.8. EKES zwraca uwagę, że wspólne zasoby, jakimi dysponuje budżet UE, będą niewątpliwie całkowicie niewystarczające na pokrycie kosztów związanych z ogromnym wyzwaniem, jakim jest Europejski Zielony Ład. W związku z tym konieczne jest zastanowienie się nad nowymi ramami finansowania wspólnych potrzeb strategicznych UE, skutecznie angażującymi również krajowe środki publiczne i prywatne. EKES dodaje, że przydzielane mogą one być nie tylko na jednoznacznie „zielone dziedziny”, ale także na sektory, które mogą w istotny sposób przyczynić się do osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu, na przykład na transformację cyfrową, rozwój sektorów sieciowych czy inteligentną i zrównoważoną infrastrukturę transportową.

⁽¹⁾ Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s.106; Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 32.

3.9. EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma ścisła koordynacja strategii inwestycyjnych strefy euro i UE na nowe dziesięciolecie, a także poszanowanie w nich interesów wszystkich zainteresowanych stron. W realizacji tego celu od 2021 r. mogą skutecznie pomagać dwa nowe instrumenty – instrument budżetowy na rzecz konwergencji i konkurencyjności oraz Program InvestEU⁽²⁾ – w stosownym połączeniu z tradycyjnymi sposobami zarządzania zasobami budżetu UE, takimi jak polityka spójności.

3.10. Kryzys gospodarczy z 2008 r. zahamował proces konwergencji gospodarczej między państwami strefy euro. Nie zdołano wszędzie przywrócić ożywienia: wrócono na ścieżkę wzrostu w Europie Środkowej i Wschodniej, ale nie na południu Europy. Jednocześnie kraje Europy Środkowej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej o najlepszych wynikach wyprzedziły lub wyraźnie doganiają niektóre tradycyjne gospodarki UE i prawdopodobnie będzie to nadal miało miejsce w nadchodzącym dziesięcioleciu. Trzeba jednak jeszcze bardziej zwiększyć konwergencję, gdyż utrzymują się znaczne różnice między państwami członkowskimi. W tym kontekście EKES popiera zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu wzrost całej UE, któremu towarzyszy zmniejszanie nierówności społecznych i gospodarczych w państwach członkowskich i między nimi.

3.11. EKES kładzie silny nacisk na równowagę między różnymi elementami polityki gospodarczej. W szczególności konieczne jest również wykorzystanie instrumentów polityki podatkowej, do czego wzywał w ostatnich latach EBC. EBC będzie niewątpliwie nadal stosować akomodacyjną politykę monetarną sprzyjającą wzrostowi, która ma na celu nie tylko zbliżenie rzeczywistej inflacji do celu inflacyjnego, ale również utrzymanie korzystnych warunków sprzyjających wzrostowi przy zapewnieniu stabilności finansowej. EKES zaleca również wzmocnienie roli EBC jako pożyczkodawcy ostatniej instancji.

3.12. Poprawa dyscypliny budżetowej w ostatnim okresie pozwala na ostrożne prowadzenie w najbliższym czasie ofensywnej polityki fiskalnej z uwzględnieniem skutków faktycznego spowolnienia gospodarczego w nadchodzących latach. Obecnie największe możliwości działania pojawiają się nie tylko w odniesieniu do inwestycji, ale również w odniesieniu do dalszej wyraźniej większej aktywizacji polityki strukturalnej z myślą o wzmocnieniu potencjału gospodarczego i wyeliminowaniu utrzymujących się braków równowagi i przejawów niedoskonałości rynku oraz jednocześnie zapewnieniu sprawiedliwych warunków pracy i ochrony socjalnej. Oznacza to na przykład wspieranie funkcjonowania skutecznych instytucji, niezależnego i skutecznego wymiaru sprawiedliwości, wysokiej jakości administracji publicznej, solidnych ram walki z korupcją, skutecznych systemów podatkowych, solidnych systemów kształcenia, rynkowych narzędzi służących promowaniu przedsiębiorczości, wysokich standardów zapewniania świadczeń dla bezrobotnych czy wzmocniania struktur dialogu społecznego, w tym rokowań zbiorowych.

3.13. EKES jest przekonany, że możliwa jest dalsza refleksja nad znaczeniem i zrównoważonością obecnych parametrów systemu podatkowego. Strefa euro charakteryzuje się stosunkowo wysokim obciążeniem podatkowym, które jest co więcej ukierunkowane na opodatkowanie pracy, a podatki ekologiczne i majątkowe stanowią przeciętnie bardzo niewielką część dochodów podatkowych. W związku z tym EKES odnotowuje potrzebę wprowadzenia form opodatkowania, które zmniejszą obciążenie podatkowe pracy i większą podatki płacone na przykład w przypadku spekulacji finansowych. Zaleca się wprowadzenie sprawiedliwych warunków podatkowych, w szczególności w odniesieniu do nowych form gospodarki cyfrowej, gdzie kapitał jest skoncentrowany raczej na przechwytywaniu wartości niż na produkcji towarów i świadczeniu usług. W przyszłości podatki ekologiczne mogłyby być ważnym narzędziem nakierowywania zachowania konsumentów i producentów na bardziej przyjazne dla środowiska tory, a przy tym nie wpływać istotnie na warunki osiągania wzrostu gospodarczego. Jednocześnie EKES zauważa, że żadne zmiany w systemach podatkowych nie mogą pogarszać już i tak znacznie nierównego podziału dochodów i bogactwa. EKES apeluje o kontynuowanie i wzmocnienie wysiłków w walce z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i unikaniem opodatkowania (agresywnym planowaniem podatkowym), co sprawi, że system podatkowy stanie się bardziej skuteczny. EKES zgadza się z Komisją Europejską, że potrzebna jest ściślejsza koordynacja i współpraca między państwami członkowskimi w zakresie określania parametrów polityki podatkowej z myślą o stworzeniu sprawiedliwych warunków na jednolitym rynku. EKES wspiera również Komisję Europejską w jej staraniach i rozważaniach mających na celu osiągnięcie konsensusu w sprawie wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych oraz zyskanie ogólnego oglądu podziału zysków między państwa członkowskie. Komitet jest zdania, co wyraził już w swej poprzedniej opinii⁽³⁾ i potwierdził w publikacji EKES-u „Taxation – The views of organised civil society” [„Podatki – poglądy zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego”], że polityka podatkowa w ogóle i zwalczanie oszustw podatkowych w szczególności muszą pozostać priorytetem Komisji Europejskiej w kolejnej kadencji. W związku z tym EKES popiera debatę na temat stopniowego przejścia do głosowania większością kwalifikowaną i zwykłej procedury ustawodawczej w sprawach podatkowych, przy jednoczesnym uznaniu, że wszystkie państwa członkowskie muszą mieć zawsze wystarczające możliwości uczestnictwa w procesie decyzyjnym.

⁽²⁾ Kwestie te były niedawno przedmiotem opinii EKES-u: Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 106, Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 131, Dz.U. C 282 z 20.8.2019, s. 20.

⁽³⁾ Dz.U. C 353 z 18.10.2019, s. 90.

3.14. EKES ponownie stwierdza, że nadal trzeba dbać o sprawne funkcjonowanie jednolitego rynku i je ulepszać, a także tworzyć i zapewniać warunki uczciwej konkurencji i dobrego otoczenia biznesowego. Problem ten można rozwiązać poprzez działania i środki realizowane w ramach europejskiego semestru.

3.15. EKES z powagą odnotowuje, że ogromne wyzwania strukturalne europejskiej gospodarki niosą ze sobą nieuniknione skutki i konsekwencje społeczne. Warunkiem skutecznego stawienia czoła tym wyzwaniom jest zapewnienie i stworzenie warunków dla rozwoju nowych umiejętności zawodowych i systemów zmiany zawodu oraz zapewnienie skutecznej i adekwatnej do potrzeb ochrony socjalnej. EKES uważa, że europejski filar praw socjalnych jest odpowiednią platformą do realizacji tego celu i popiera przeniesienie jego treści do prawodawstwa UE.

3.16. EKES zwraca uwagę na różnice między tempem, w jakim innowacje są stosowane w sektorze finansowym, a zdolnością systemów regulacyjnych do dostosowania przepisów i ochrony do tych zmian. Wydaje się, że w tradycyjnym sektorze kredytowym bardzo wysoki poziom zabezpieczenia zapewniają coraz bardziej rygorystyczne przepisy, które jednak wymagają wysokich nakładów na zapewnienie zgodności z prawem, podczas gdy środowisko biznesowe często potrzebowałoby bardziej elastycznych i dostępnych narzędzi. W tym kontekście unia bankowa i strefa euro stanowią istotny ekosystem, od którego oczekuje się jednak, że jego systemy regulacyjne i przepisy będą w większym stopniu zdolne do pobudzenia inwestycji na jednolitym rynku i usuwania barier, tak by granice państwowe nie ograniczały już w tak dużej mierze rynków finansowych i ich realnych działań.

3.17. EKES zwraca uwagę, że proces tworzenia zarówno unii finansowej (unii bankowej funkcjonalnie zintegrowanej z unią rynków kapitałowych), jak i unii gospodarczej i walutowej nie został jeszcze pod koniec drugiej dekady XXI w. zakończony. EKES pozytywnie ocenia poczynione postępy, w szczególności w dziedzinie unii gospodarczej, w której jednoznacznie sprawdził się instrument europejskiego semestru i jego ciągłe doskonalenie. Jednocześnie z niepokojem zauważa, że w przypadku unii walutowej (zarówno z perspektywy kilku państw członkowskich, które nadal nie należą do strefy euro, jak i pod kątem reprezentowania strefy euro na zewnątrz i zarządzania nią) oraz unii finansowej w ostatnich miesiącach nie poczyniono żadnych konkretnych postępów. EKES z zadowoleniem przyjmuje zwiększenie odporności i solidności sektora finansowego strefy euro i popiera środki mające na celu usuwanie pozostałych niedociągnięć. Wzywa do szybkiego wdrożenia europejskiego systemu gwarantowania depozytów i z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź Komisji Europejskiej dotyczącą wzmocnienia europejskich ram nadzorczych i regulacyjnych, w tym środków przeciwdziałania praniu pieniędzy.

3.18. Jeśli chodzi o wzmocnienie filaru politycznego UGW, EKES z zadowoleniem przyjmuje stanowisko Komisji Europejskiej w sprawie zaangażowania partnerów społecznych w reformy koncentrujące się na zatrudnieniu oraz kwestiach społecznych i gospodarczych, które to zaangażowanie uznaje się za niezbędne do wzmocnienia poczucia odpowiedzialności za reformy i ich wsparcia. Przede wszystkim jednak włączenie partnerów społecznych i społeczeństwa obywatelskiego jako całości ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia równowagi między finansowym, gospodarczym, społecznym i politycznym filarem UGW.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. EKES uważa, że włączenie wymiaru ekologicznego i jego społecznych implikacji do systemu gospodarczego i codziennego działania podmiotów gospodarczych oraz twórców i realizatorów polityki jest nieuniknione.

4.2. Treść Zielonego Ładu musi być powiązana z wymiarem społecznym. Choć musimy stawić czoła wyzwaniu, jakim jest zmiana klimatu, musimy również promować wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, zwiększyć zdolności dostosowawcze gospodarki, zmniejszyć nierówności, zapewnić sprawiedliwe warunki pracy wszystkim pracownikom, wzmocnić systemy edukacyjne w zakresie szkolenia pracowników oraz rozwiązać problemy związane z ubóstwem i wykluczeniem społecznym. EKES z zadowoleniem przyjmuje włączenie europejskiego filaru praw socjalnych i celów zrównoważonego rozwoju do procesu europejskiego semestru. Starania te trzeba jednak jeszcze bardziej sformalizować.

4.3. EKES z wielkim zainteresowaniem odnotowuje propozycję utworzenia planu inwestycyjnego na rzecz zrównoważonej Europy i Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji, pozytywnie ocenia ich cele i z zadowoleniem przyjmuje zaproponowane środki, takie jak zwiększenie udziału wydatków na działania związane z klimatem i ochroną środowiska w budżecie UE. Dodaje jednak, że plan inwestycyjny na rzecz zrównoważonej Europy nie będzie wystarczający. Oczekuje się, że plan ten umożliwi inwestycje o wartości około 100 mld EUR rocznie, podczas gdy szacunki Komisji Europejskiej dotyczące realizacji celów UE w zakresie klimatu i energii do 2030 r. zakładają, że potrzebne będzie ok. 260 mld EUR dodatkowych inwestycji rocznie. W szczególności należy w tym kontekście wzmocnić Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jako podstawę całego mechanizmu sprawiedliwej transformacji. EKES przedstawi bardziej szczegółową ocenę tych inicjatyw w opiniach ich dotyczących.

4.4. EKES proponuje, by Europejski Zielony Ład był postrzegany jako platforma promowania wspólnej europejskiej wartości dodanej, wspólnych potrzeb i interesów oraz wspólnych inwestycji, z których zyski niosą korzyści całej UE i strefie euro, a nie tylko niektórym podmiotom.

4.5. Dla powodzenia wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu bardzo ważne jest przyjęcie wyważonego podejścia w całej UE i w strefie euro. EKES uważa, że parametr ten ma zasadnicze znaczenie, jeśli chodzi o zapewnienie sprzyjających warunków dla trwałej konwergencji i stabilności makroekonomicznej.

4.6. EKES zdaje sobie sprawę, że z punktu widzenia stabilności fiskalnej bardzo ważne jest rozważne i nieskazitelne pod względem procesowym funkcjonowanie krajowych mechanizmów fiskalnych. Obejmuje to przykładowo po stronie dochodów sprawiedliwość i przejrzystość systemów podatkowych oraz przestrzeganie przepisów podatkowych, a po stronie wydatków ustanowienie odpowiednich przepisów dotyczących udzielania zamówień publicznych czy stosowania kryteriów określających i mierzących efektywność i jakość wydatków publicznych.

4.7. EKES zaleca, aby – w ramach poprawy funkcjonowania jednolitego rynku i jego powiązania z europejskim semestrem dzięki odpowiedniemu ukierunkowaniu zaleceń dla poszczególnych krajów, uzgodnieniu z budżetem UE i konsekwentnemu realizowaniu zobowiązań wynikających z tych zaleceń – systematycznie oceniać korzyści płynące z tych procesów z myślą o wykorzystaniu potencjału fiskalnego, zwiększeniu konkurencyjności Europy jako całości oraz poprawie zrównoważenia środowiskowego i społecznego.

4.8. Przedmiotem naszego zainteresowania powinien być nie tylko dług publiczny, ale również ochrona publicznego majątku. Nie tylko przeciwdziałanie zmianie klimatu wymaga znacznych nakładów. Po zastoju w zakresie wielkości inwestycji publicznych kluczowe znaczenie ma zwiększenie inwestycji w infrastrukturę publiczną (na przykład w dziedzinie cyfryzacji), co nie tylko wesprze wzrost gospodarczy w krótkim okresie, ale również zapewni w dłuższym okresie zdolności produkcyjne dla przyszłego dobrobytu i konkurencyjności. Zgodnie z argumentami Komisji Europejskiej polityka budżetowa musi uzupełniać się ze stanowiskiem EBC w sprawie polityki pieniężnej. Zasada budżetowa dotycząca inwestycji publicznych (tzw. złota reguła budżetowa) mogłaby przy zachowaniu dyscypliny budżetowej wywoływać i stymulować większy wzrost inwestycji publicznych na ten cel.

4.9. Aby zwiększyć elastyczność i odporność strefy euro względem wstrząsów gospodarczych, należy wprowadzić instrument pomagający państwom członkowskim radzić sobie ze skutkami takich wstrząsów i jeszcze lepiej się na wypadek ich wystąpienia przygotowywać, tak by były w stanie je przetrzymać. W związku z tym EKES z zadowoleniem przyjmuje zarówno proponowany instrument budżetowy na rzecz konwergencji i konkurencyjności (BICC) ⁽⁴⁾, jak i porozumienie w sprawie większej roli Europejskiego Mechanizmu Stabilności (EMS). Jednocześnie EKES ostrzega przed ryzykiem zakłócenia równowagi między kluczowymi filarami (zob. powyżej), na których opiera się UGW. W odniesieniu do zarządzania instrumentami stabilizacyjnymi EKES popiera demokratyzację poprzez większe zaangażowanie Parlamentu Europejskiego i partnerów społecznych w polityczny filar UGW przy poszanowaniu zasad europejskiego filaru praw socjalnych i celów zrównoważonego rozwoju.

Bruksela, dnia 19 lutego 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽⁴⁾ Zob. opinia EKES-u: Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s.106.

ZAŁĄCZNIK

Następujący fragment opinii sekcji został zmieniony wskutek przyjęcia poprawki przez Zgromadzenie, ale uzyskał poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów (art. 59 ust. 4 regulaminu wewnętrznego):

3.13. EKES jest przekonany, że możliwa jest dalsza refleksja nad znaczeniem i zrównoważonością obecnych parametrów systemu podatkowego. Strefa euro charakteryzuje się stosunkowo wysokim obciążeniem podatkowym, które jest co więcej ukierunkowane na opodatkowanie pracy, a podatki ekologiczne i majątkowe stanowią przeciętnie bardzo niewielką część dochodów podatkowych. W związku z tym EKES odnotowuje potrzebę wprowadzenia form opodatkowania, które zmniejszą obciążenie podatkowe pracy i zwiększą podatki płacone na przykład w przypadku spekulacji finansowych. Zaleca się wprowadzenie sprawiedliwych warunków podatkowych, w szczególności w odniesieniu do nowych form gospodarki cyfrowej, gdzie kapitał jest skoncentrowany raczej na przechwytywaniu wartości niż na produkcji towarów i świadczeniu usług. W przyszłości podatki ekologiczne mogłyby być ważnym narzędziem nakierowywania zachowania konsumentów i producentów na bardziej przyjazne dla środowiska tory, a przy tym nie wpływać istotnie na warunki osiągania wzrostu gospodarczego. Jednocześnie EKES zauważa, że żadne zmiany w systemach podatkowych nie mogą pogarszać już i tak znacznie nierównego podziału dochodów i bogactwa. EKES apeluje o kontynuowanie i wzmocnienie wysiłków w walce z oszustwami podatkowymi, uchylaniem się od opodatkowania i unikaniem opodatkowania (agresywnym planowaniem podatkowym), co sprawi, że system podatkowy stanie się bardziej skuteczny. EKES zgadza się z Komisją Europejską, że potrzebna jest ściślejsza koordynacja i współpraca między państwami członkowskimi w zakresie określania parametrów polityki podatkowej z myślą o stworzeniu sprawiedliwych warunków na jednolitym rynku. EKES wspiera również Komisję Europejską w jej staraniach i rozważaniach mających na celu osiągnięcie konsensusu w sprawie wspólnej skonsolidowanej podstawy opodatkowania osób prawnych oraz zyskanie ogólnego oglądu podziału zysków między państwa członkowskie. EKES popiera inicjatywę Komisji dotyczącą głosowania większością kwalifikowaną, ale uważa za istotne, by była wdrażana stopniowo i by osiągnięto szeroki konsensus w sprawie warunków jej stosowania.

Wynik głosowania

Za: 80

Przeciw: 48

Wstrzymało się: 21
